ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8233-34)

ਨਵੰਬਰ 07, 2022

[ਉਦੈ ਉਮੇਸ਼ ਲਲਿਤ, ਸੀਜੇਆਈ, ਐਸਆਰ ਭੱਟ ਅਤੇ

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ ਜੇਜੇ]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ: ਆਰਟੀਕਲ 32 - ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ - ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ, ਇਨਵੈਸਟੀਗੇਸ਼ਨ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿੱਤੀ ਜੁਰਮ - ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਲੈਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ - ਕਿਹਾ: ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਉਹ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ ਹਨ - ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਰਦਾਸ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਡਮਸ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪੀਆਈਐਲ ਨਿਯਮ 2010 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਯਮ 4 ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, 4ਏ, 4ਬੀ, 5 ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯਮ 4, 4 ਏ, 4 ਬੀ ਅਤੇ 5 ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਨਿਯਮ 6-ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ - ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੀਆਈਐਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟ, ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ - ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਅਦਾਲਤ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਚ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ - ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 2010 - ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ

ਆਯੋਜਿਤ: 1.1 ਪਹਿਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. (ਪੀਆਈਐਲ) 2021 ਦੀ ਧਾਰਾ 4290 ਵਿੱਚ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਰਗੀਆਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਦੁਬਾਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 8][1157- ਐੱਫ - ਜੀ; 1158- ਏ - ਬੀ]

1.2 2022 ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ.) ਨੰਬਰ 727 ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਖਣਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹਨ, 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7][1156- ਈ - ਜੀ]

1.3 ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 10][1160- ਬੀ - ਡੀ]

1.4 ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ, 2010 ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਨਿਯਮ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 11][1163- ਈ - ਐੱਫ]

1.5 ਕਿਸੇ ਪੀਆਈਐਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ ਜੋ ਪੀਆਈਐਲ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਉੱਚ ਜਨਤਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 12][1164- ਏ - ਬੀ]

1.6 ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. 2021 ਦੀ (ਪੀਆਈਐਲ) 4290, 2013 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2013 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 28.02.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 2014 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ ਨੰਬਰ 4886 ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਨਿਯਮ, 4 ਬੀ ਦੀ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 13][1165- ਈ - ਜੀ]

1.7 ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 4, 4ਏ, 4ਬੀ ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ

ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ, ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੋਈ ਨਤੀਜਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 4, 4ਏ, 4 ਬੀ ਅਤੇ 5 ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਨਿਯਮ 6-ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਰਕ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 4-ਬੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

1.8 ਇਸ ਲਈ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੂਪ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 16][1169- ਐੱਫ - ਜੀ]

1.9 ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਡਾ. ਗੌਤਮ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਪੀਆਈਐਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. (2013 ਦੀ ਪੀਆਈਐਲ) 4218) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 22.11.2013 ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 2014 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ ਨੰਬਰ 4886 ਵਿੱਚ 28.02.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 17][1169- ਜੀ - ਐੱਚ; 1170- ਏ - ਬੀ]

1.10 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਕੱਢਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਜਾਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ

ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 18, 19][1170 ਸੀ - ਈ]

1.11 ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਝਾਰਖੰਡ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੈ, ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 32 ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੌਣ ਹਨ, ਆਦਿ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ। ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ/ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦੋ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 20][1172- ਏ - ਈ]

1.12 ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ.

ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੱਦ 'ਤੇ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਸੀ। ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੋਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਪੱਕੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21][1172- ਐੱਫ - ਐੱਚ; 1173- ਏ]

ਕੁੰਗਾਨੀਮਾ ਲੇਪਚਾ ਬਨਾਮ ਕੁੰਗਾਨੀਮਾ ਲੇਪਚਾ ਵੀ. ਸਿੱਕਮ ***ਰਾਜ*** **(2010) 4 ਐਸਸੀਸੀ 513 : [2010] 3 ਐਸਸੀਆਰ 787**; *ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੰਫਲ* **(2010) 3 ਐਸਸੀਸੀ 402: [2010] 1 ਐਸਸੀਆਰ 678**; *ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਸੀ. ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ।* **(1987) 1 ਐਸਸੀਸੀ 395 : [1987] 1 ਐਸਸੀਆਰ 819**; *ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿ.) ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ।* **(2002) 2 ਐਸਸੀਸੀ 333 : [2001] 5 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 511**; *ਨੀਤੂ ਬਨਾਮ ਨੀਤੂ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* **(2007) 10 ਐਸਸੀਸੀ 614 : [2007] 1 ਐਸਸੀਆਰ 223**; *ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ ਏਆਈਆਰ* **2004 ਐਸਸੀ 280: [2003] 5 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 716**; *ਹੋਲੀਕੋ ਪਿਕਚਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਮਿਸ਼ਰਾ* **(2007) 14 ਐਸਸੀਸੀ 28**; *ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐਚਐਸ ਚੌਧਰੀ* ***(*1992) 4 ਐਸਸੀਸੀ 305 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।**

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2010] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 787	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 9**
[2010] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 678	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 11**
[1987] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.819	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 11**
[2001] 5 ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 511	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 11**
[2007] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 223	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 11**
[2003] 5 ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 716	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ**	**ਪੈਰਾ 15**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 8233 8234 2022.

2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਅਤੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 727 ਵਿੱਚ ਰਾਂਚੀ ਵਿਖੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 03.06.2022 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ]

ਨਾਲ

ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 11364-11365 2022.

ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਅਰੋੜਾ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਰਾਜੀਵ ਰੰਜਨ, ਅਰੁਣਾਭ ਚੌਧਰੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਧਵਲ ਮੋਹਨ, ਰਣਜੀਤਾ ਰੋਹਤਗੀ, ਆਦਿਆ ਸ਼੍ਰੀ ਦੱਤਾ, ਤੁਸ਼ਾਰ ਅਰੋੜਾ, ਪੱਲਵੀ ਲੰਗਰ, ਪ੍ਰਗਿਆ ਬਘੇਲ, ਜਯੰਤ ਮੋਹਨ, ਅਨਿਰੁਧ ਮਹੇਸ਼ਦੇਵਨ ਸੇਠੀ, ਡੇਚੇਨ ਡਬਲਿਊ ਲਾਚੁੰਗਪਾ, ਅਨੁਸ਼ਾ, ਅਪਰਾਜਿਤਾ ਜਮਵਾਲ, ਕੇ.

ਨਟਰਾਜ, ਅਭਿਨਵ ਰਾਮਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਅਭਿਸ਼ੇਕ ਰਾਏ, ਵਤਸਲ ਜੋਸ਼ੀ, ਵਿਨਾਇਕ ਸ਼ਰਮਾ, ਇੰਦਰਾ ਭਾਕਰ, ਅਨਿਰੁਧ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਨੁਜ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਉਦੂਪਾ, ਨਕੁਲ ਚੇਂਗੱਪਾ ਕੇਕੇ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਰੋਰੀਆ,

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.

ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਛੁੱਟੀ

1. ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 03.06.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੇ 17.08.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਖਵੇਂ ਰੱਖ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇਗੀ।

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਰ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹਨ।

ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 2010 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "ਨਿਯਮ, 2010") ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਕੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੱਦ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

3. ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਵਿਅਕਤੀ, ਯਾਨੀ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 2021 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"ਏ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 31 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਸੋਰੇਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਕਿ ਕਿਵੇਂ 28 ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਮਾਏ ਗਏ ਧਨ ਲਈ ਪਾਰਕਿੰਗ ਸਥਾਨ ਵਜੋਂ ਵਰਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਬੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ 13 ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਅਤੇ ਬਸੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਦੋਸਤ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੋਟਲਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਜੋਂ ਕਈ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਲਕ ਰੰਜਨ ਸਾਹੂ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਹੈਂਟਲਿਪਸ ਚੇਨ ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਟਾਏ ਗਏ ਇਹ ਕਾਂਕੇ ਰੋਡ, ਰਤਨ ਲਾਲ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਰਾਤੂ ਰੋਡ, ਲਾਲਪੁਰ, ਹਿਨੂ ਅਤੇ ਕਾਮਰੇ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਛੇ ਹੋਟਲ ਚੇਨ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ।

ਸੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 42 ਨੂੰ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਟਲਾਂ ਅਤੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਦੀ ਹੈਂਟਲਿਪਸ ਚੇਨ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਮਾਲਕ ਰੰਜਨ ਸਾਹੂ ਨਾਲ ਵੀ ਨੇੜਲੇ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਨੇ ਕਿਸ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਕਮਾਏ ਹਨ। ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਡੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 5 ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਟ੍ਰੇਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ 13 ਕੋਲ ਪਿਆ

---

[1] ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 3 ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਹੈ।

[2] ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 4 ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਹੈ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੈਸੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਜੋ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

2022 ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 727 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ:

"ਏ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 9 ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੇਣ, "ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਮ, ਖਣਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ, ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਆਪਣੇ ਨਾਮ

'ਤੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਵਿਭਾਗੀ ਮੰਤਰੀ/ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ (ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 191(9), ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੰਮ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 7 (ਏ) ਅਤੇ 13 (ਆਈ) (ਡੀ) ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 169 ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਬੀ. ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਖਣਨ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਬੰਧਤ ਫਾਈਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਗਾਧਾ ਮੌਜ਼ਾ, ਥਾਣਾ ਨੰਬਰ 26, ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 187, ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 482, 0.88 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ 16.06.21 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮਾਈਨਿੰਗ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ 09.09.21 ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ 09.09.21 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ 14-18 ਸਤੰਬਰ, 2021 ਦੀ 90 ਵੀਂ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਸਈਆਈਏਏ ਨੇ ਇੰਨੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਲੀਅਰੈਂਸ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਏਐਨਡੀਏ, ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀਬੀਆਈ) ਅਤੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਅਤੇ 8 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਵਰਗੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾਰਨ, ਸ਼੍ਰੀ ਸੋਰੇਨ ਦੁਆਰਾ ਵੇਚੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਨਤਕ ਜਾਇਦਾਦਾਂ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਈਨਿੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਡੀ. ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਜਾਂ ਰਾਹਤ ਲਈ ਜੋ ਇਹ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੀਂ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਮਝੇ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਤਰਾਜ਼ ਇਹ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਨਿਯਮਾਂ, ਯਾਨੀ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਨਿਯਮ 4, 4 ਏ, 4 ਬੀ, 5 ਦੁਆਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

4. ਕਿਉਂਕਿ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ

ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਅਤੇ 24.05.2022 ਨੂੰ 2022 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ (ਸੀ) ਨੰਬਰ 9728-9730 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ:

"ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤਿੰਨ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬੈਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ:

(i) (2019 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4632 ਵਿੱਚ; ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਦੂਬੇ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੁੰਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੀਸ਼ਦ ਨੂੰ ਮਨਰੇਗਾ ਫੰਡ ਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 15 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰਜ਼ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 406, 409, 420, 423, 429, 465 ਅਤੇ 1208 ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਧਾਰਾ 11 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਐਕਟ, 1988

(ii) 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਵਿੱਚ; ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਸੋਰੇਨ ਪਰਿਵਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 8 ਤੋਂ 13 ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਐਸਐਲਪੀ ਸੀਆਰ 9729 9730/2022 ਦੇ ਪੈਸੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਤੇ

(iii) 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 727 ਵਿੱਚ; ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ

5. 22 ਅਪ੍ਰੈਲ 2022 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਉਸੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ" ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਆਫ ਕੰਪਨੀਜ਼ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 1.3 ਮਈ 2022 ਨੂੰ 2013 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖੀ ਜਾਵੇ।

6. 13 ਮਈ, 2022 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਉਦਾਹਰਣ ਵਿੱਚ ਨਜਿੱਠਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

ਇਸ ਮੌਕੇ ਝਾਰਖੰਡ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੇਸ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਮੁੱਢਲਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਮੁੱਢਲੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 17 ਮਈ 2022 ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ। 17 ਮਈ 2022 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੀਲਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 2019 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4362 ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ 19 ਮਈ 2022 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। 19 ਮਈ 2022 ਨੂੰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 2022 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 727, 2019 ਦੇ 4632 ਅਤੇ 2021 ਦੇ 4290 ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 24 ਮਈ 2022 ਨੂੰ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੈ।

8. ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਵਿੱਚ 13 ਮਈ 2022 ਅਤੇ 17 ਮਈ 2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

9. ਅਸੀਂ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ

ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਅਤੇ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਛੇਵੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਸ੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ) ਅਤੇ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ।

10. ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 13 ਮਈ 2022 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 'ਤੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੇਗਾ।

11. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ (ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ) ਨਿਯਮ, 2010 ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨਿਯਮ 4, 4-ਏ, 4-ਬੀ ਅਤੇ 5 ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

12. ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ 13 ਮਈ 2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਜਿੱਠੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ

ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਦਵਾਨ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਾਲੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇ।

13. ਸੁਣਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸੂਚੀਬੱਧ ਹੋਣ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਾਰੀਖ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

14. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਰੋਧੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

16. ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

5. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ 24.05.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵਾਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਹੈ

ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਮਾਮਲਾ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ, ਜੋ ਕਿ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਨਿਯਮਾਂ, (ਅਰਥਾਤ, ਨਿਯਮਾਂ, 2010 ਦੇ ਨਿਯਮ 4, 4-ਏ, 4-ਬੀ, 5) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, 03.06.2022 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

6. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 (ਭਾਵ, ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਮਾ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਦੋ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ। ਪਹਿਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ 2021 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਜਨਰਲ ਇਨਕਮ ਟੈਕਸ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸੋਰੇਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 6 ਯਾਨੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਰ ਰਾਹਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

7. 2022 ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 727 ਉਹ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਖਣਨ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਹਨ, 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਵਾਬ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਤੱਥ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਪਦਾਰਥਕ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਅੰਗਾਧਾ ਮੌਜਾ, ਥਾਣਾ ਨੰਬਰ 26, ਖਾਤਾ ਨੰਬਰ 187, ਪਲਾਟ ਨੰਬਰ 482 ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕੁੱਲ ਰਕਬਾ ਸਿਰਫ 0.88 ਏਕੜ ਹੈ। ਇਹ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਲੀਜ਼ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਨੂੰ 17.05.2008 ਤੋਂ 17.05.2018 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਨੇ 06.06.2018 ਨੂੰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੀਜ਼ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2021 ਦੇ ਗਜ਼ਟ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਰਾਹੀਂ, ਜੋ 27.03.2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ,

16.06.2021 ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਇਰਾਦਾ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 04.02.2022 ਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7, ਭਾਵ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਨੇ ਰਾਂਚੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਈਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ। ਝਾਰਖੰਡ ਮਾਈਨਰ ਮਿਨਰਲ ਰਿਆਇਤ ਨਿਯਮ, 2004 ਦੀ ਧਾਰਾ 26 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੁਆਰਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਇਲਟੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 11.02.2022 ਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 2022 ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 727 ਦਾਇਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। 05.05.2022 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੀਜ਼ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮਾਈਨਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 7 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 1923 ਤਹਿਤ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹਵਾਲੇ 'ਤੇ ਦਰਜ 2022 ਦੇ ਰੈਫਰੈਂਸ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 3 (ਜੀ) ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ 08.04.2022 ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ 26.04.2022 ਦੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀ ਹੇਮੰਤ ਸੋਰੇਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਈਨਿੰਗ ਲੀਜ਼ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਯੋਗ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੋਲ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੈ।

8. ਪਹਿਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. (ਪੀਆਈਐਲ) 2021 ਦੀ ਧਾਰਾ 4290 ਵਿੱਚ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਅਤੇ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ ਹਨ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਸੀਬੀਆਈ ਜਾਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਰਗੀਆਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 192.

(1) ਜੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਦਨ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਧਾਰਾ 191 ਦੀ ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਯੋਗਤਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਰਾਜਪਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਿਮ ਹੋਵੇਗਾ।

(2) ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਏ ਲਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਏ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ

ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਵਿਆਪਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੱਥ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

9. **ਕੁੰਗਾ ਨੀਮਾ ਲੇਪਚਾ ਬਨਾਮ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ** ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਉਚਿਤ ਮੰਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। **ਕੁੰਗਾ ਨੀਮਾ ਲੇਪਚਾ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋਵੇਗਾ. ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਸਿੱਕਮ ਰਾਜ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ (ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2) ਨੇ ਆਪਣੇ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ ਸਰੋਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸਿੱਕਮ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਧਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਸੀਬੀਆਈ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਪਰਮਿਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੰਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਿਕਸਿਤ ਉਪਾਅ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਫ਼ੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 14 ਤੋਂ 17 ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

> "14. ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੀ ਪਵਨ ਚਾਮਲਿੰਗ ਵੱਲੋਂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 14 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਕਿਉਂਕਿ "ਕਾਨੂੰਨ

ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ" ਜਾਂ "ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ" ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੇ ਦੋ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਗੈਰ-ਵਾਜਬ ਭੇਦਭਾਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ' ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

15. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਕੰਮ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ

---

[4] (2010) 4 ਐਸਸੀਸੀ 513

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕੂ ਕਾਨੂੰਨ, 1988 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਜਾਣੇ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜ ਪੁਲਿਸ, ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ (ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.) ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ (ਸੀ.ਵੀ.ਸੀ.) ਵਰਗੀਆਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਵੇ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਉਪਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਤੀਤ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਦੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਲੰਘਣਾ ਦਿਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਹੋਰ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪਦਾਰਥਕ ਧਮਕੀਆਂ, ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਅਣਉਚਿਤ ਦਬਾਅ ਦੇ ਕਾਰਨ ਰਿੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਰਾਹੀਂ ਨਿਆਂਇਕ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਸਿਰਫ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿੱਟ ਕੋਰਟ ਲਈ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਵਿਵਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।

17. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਜਾਂਚਾਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ।

10. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ (ਭਾਵ, ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ) ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਰਮਿਟ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਲੋੜ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਚਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਰਿੱਟ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਦਮ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

11. ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਅਤੇ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਰਗ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਸੁਣਨ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਰੂਪ ਸੀ ਜੋ ਗਰੀਬ, ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਬੇਆਵਾਜ਼ ਵਰਗ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਗਈ (ਦੇਖੋ: **ਉੱਤਰਾਂਚਲ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ ਅਤੇ ਹੋਰ ਐਮ.ਸੀ. ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ**.)। ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪੱਤਰ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਪੋਸਟਕਾਰਡ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਐਪੀਸਟੋਲਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਜੋਂ ਵੀ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। **ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ 43 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ: ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 21 ਦੇ ਤਹਿਤ

ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜੋ ਬਹੁਤ ਗਰੀਬੀ, ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।

---

[5] (2010) 3 ਐਸਸੀਸੀ 402

[6] (1987) 1 ਐਸਸੀਸੀ 395

ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ: ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਵਾਤਾਵਰਣ, ਜੰਗਲਾਂ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਨ, ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ, ਨਦੀਆਂ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਮਾਰਕਾਂ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਤੀਜਾ ਪੜਾਅ: ਇਹ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਈਮਾਨਦਾਰੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਅਖੰਡਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਿਰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਗਲਤ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਭਾਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ **ਬਾਲਕੋ ਇੰਪਲਾਈਜ਼ ਯੂਨੀਅਨ (ਰਜਿ.) ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਂਡ ਓਰਸ. ਅਤੇ ਨੀਤੂ ਬਨਾਮ ਨੀਤੂ ਵੀ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ** ਜਿੱਥੇ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਜੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਲੋੜੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ 'ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ. ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਵੀ ਸੀ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਅਸਪਸ਼ਟ ਜਾਂ ਅਣਮਿੱਥੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਂ ਆਮ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। **ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪੈਰਾ 181 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ:

(1) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਦਾਇਰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਾਸ਼ ਅਤੇ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

(2) ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕਰੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

(3) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(4) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

---

[7] (2002) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 333

[8] (2007) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 614

(5) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

(6) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ, ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤਤਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

(7) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਜਨਤਕ ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੱਟ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ, ਨਿੱਜੀ ਮਕਸਦ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(8) ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਹਰੀ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲੀ ਖਰਚੇ ਲਗਾ ਕੇ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾ ਕੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸਮੇਤ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਨਿਯਮ 4, 4-ਏ, 4-ਬੀ, 5 ਅਤੇ 6 ਹੋਣਗੇ. ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"4. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਪੈਰਾ -1 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਰਾਹਤ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪੈਰਾ -2 ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇਗਾ। ਪੈਰਾ-3 ਵਿੱਚ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਅਤੇ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਸਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ, ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਘੋਸ਼ਣਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਉਪਲਬਧ ਸਹਾਇਕ ਅੰਕੜਿਆਂ, ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗਾ।

4-ਏ. ਜੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਕੋਈ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਾਮ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਚਾਹੇ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਪੂਰਾ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਅਜਿਹੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

4-ਬੀ. ਹਰੇਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ,

ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਮਾ 1163
ਅਤੇ ਹੋਰ [ਸੁਧਾਂਸ਼ੂ ਧੂਲੀਆ, ਜੇ.]

ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੋ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਾਂ ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

5. ਸਿਰਫ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਦਾਇਰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬੈਂਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੇਸ ਨੂੰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

6. ਉਪਰੋਕਤ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਇੱਕ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚਿਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ "ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ" ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਉਚਿਤ ਦਫਤਰੀ ਨੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

6-ਏ. ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੰਨੇ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਯਮ, 2010 **ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ** (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਨਿਯਮ ਇਸ ਲਈ ਬਣਾਏ ਜਾਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੱਜਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਛੱਡਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਬਲਕਿ ਕਿਸੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਵਿਚ ਇਕਸਾਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਅਸਲ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ। ਇੱਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"(2) ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਹ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯਮ ਤਿਆਰ ਕਰੇ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਿਯਮ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ।

ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

12. ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਜੋ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੱਦ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਉੱਚ ਜਨਤਕ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

13. ਆਓ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੌਜੂਦ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੀਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2021 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਇਹ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜੀ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ (2022 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 727) ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ 2013 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 (ਦੀਵਾਨ ਇੰਦਰਾਨਿਲ ਸਿਨਹਾ ਬਨਾਮ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 22.11.2013 ਨੂੰ 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਐਸਐਲਪੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 20.02.02.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ, ਭਾਵ ਸ੍ਰੀ ਦੀਵਾਨ ਇੰਦਰਾਨਿਲ ਸਿਨਹਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ 2013 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਵਕੀਲ, ਉਹ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵਾਜਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ 2013 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ 2021 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 22.11.2013 ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਤੱਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨ (2021 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4290) ਵਿੱਚ, 20.04.2022 ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੂਰਕ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ (ਸ੍ਰੀ ਸ਼ਿਵ ਸ਼ੰਕਰ ਸ਼ਰਮਾ) ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦੀਵਾਨ ਇੰਦਰਾਨਿਲ ਸਿਨਹਾ (ਭਾਵ, 2013 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ) ਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪੈਰਾ 3 ਅਤੇ 4 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ:

> ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਰਹੂਮ ਦੀਵਾਨ ਇੰਦਰਾਨਿਲ ਸਿਨਹਾ ਨੇ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਮਰਥਨ 'ਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਭੇਜੀ ਸੀ।
>
> ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ,
> ਮਾਣਯੋਗ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ
> ਮਾਣਯੋਗ ਰਾਜਪਾਲ ਝਾਰਖੰਡ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ,

ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ,

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜਨਰਲ, (ਜਾਂਚ, ਆਮਦਨ ਕਰ)

ਸਵਰਗੀ ਦੀਵਾਨ ਇੰਦਰਾਨਿਲ ਸਿਨਹਾ ਵੱਲੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਰਸੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਕਾਪੀਆਂ। 16.11.14 ਅਤੇ 21.01.14 ਨੂੰ ਇਸ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਨੇਕਚਰ-4 ਸੀਰੀਜ਼ ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

4. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵਰਗੀ ਦੀਵਾਨ ਇੰਦਰਾਨਿਲ ਸਿਨਹਾ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨਾਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀ ਗਈ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 376 ਮਿਤੀ 05.11.14 ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।

"3. ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਢੁਕਵੇਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸਮੱਗਰੀ ਉਪਲਬਧ ਸੀ।

ਪੱਤਰ ਨੰਬਰ 376 ਦੀ ਫੋਟੋਕਾਪੀ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ 5.11.14 ਨੂੰ ਇਸ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਐਨੇਕਚਰ-5 ਵਜੋਂ ਨਿਸ਼ਾਨਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. 2021 ਦੀ (ਪੀਆਈਐਲ) 4290, 2013 ਦੀ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2013 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ (22.11.2013 ਦੇ ਆਦੇਸ਼) ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 28.02.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ 2014 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ ਨੰਬਰ 4886 ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਨਿਯਮ, 4 ਬੀ ਦੀ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਜਿਹੇ ਸਾਰੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

14. ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਿਯਮ 4, 4ਏ, 4ਬੀ ਅਤੇ 5 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯਮ 6 ਦੇ ਤਹਿਤ ਢਿੱਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਜਿੱਥੇ ਕੇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤੁਰੰਤ ਦਖਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਰੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣਾ ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਲਹਾਲ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਹੋਰ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬੇਕਾਰ ਜਾਂ ਬੇਲੋੜੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ

ਜਿਸ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਢਿੱਲ ਦੇਣ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮ 4, 4ਏ, 4 ਬੀ ਅਤੇ 5 ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਨਿਯਮ 6-ਏ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਹਿੱਤ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਰਕ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮ 4-ਬੀ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ।

15. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਆਓ ਹੁਣ ਦੇਖੀਏ ਕਿ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ 2013 ਦੇ ਡਬਲਯੂਪੀ (ਪੀਆਈਐਲ) ਨੰਬਰ 4218 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। 50,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਲਾਗਤ ਵਾਲੀ ਉਸ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

> 17. ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ' ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਭੈੜੀ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਲੁਕੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ 'ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ' ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸਲ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
>
> 18. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਉਦੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 0 ਨੇ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗਤ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ
>
> 19. ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੱਚਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 50,000/- ਰੁਪਏ (ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ) ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਕਮ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਅੱਜ ਤੋਂ 6 (ਛੇ) ਹਫਤਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ, "ਨਿਆਂ ਸਦਨ", ਡੋਰੰਡਾ, ਰਾਂਚੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਤੱਥ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਨਿਯਮ 4-ਬੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 9 ਨੇ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ:

> "4. ਜਦੋਂ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨਿੱਜੀ ਝਗੜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੁਕਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ

ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠੀਏ, ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ। ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜੋ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਨੂੰ "ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ" ਜਾਂ "ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ" ਜਾਂ "ਰਾਜਨੀਤੀ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ" ਜਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਰੁਝਾਨ "ਪੈਸੇ ਆਮਦਨ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ" ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਯਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਈਮਾਨ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿਚ ਅਸਲ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਸੂਰਬੀਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਲਈ ਨੱਕ ਮਾਰਨ ਦਾ ਸਾਹਸ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਆਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬੇਈਮਾਨ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਸਾਧਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਸੱਚਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਕਾਫ਼ੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਕੋਲ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਉਲੰਘਣਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਮਕਸਦ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਸਿੱਧੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਨਤਾ ਓਏਐਫ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਅਤੇ ਕਾਜ਼ੀ ਲੇਂਡੁਪ ਦੋਰਜੀ ਬਨਾਮ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ, (1994 ਸੁਪ (2) ਐਸਸੀਸੀ 116) ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਜੋ ਜਨਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਸਾਫ਼ ਦਿਲ, ਸਾਫ਼ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਰਾਮਜਸ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (ਏਆਈਆਰ 1993 ਐਸਸੀ 852) ਅਤੇ ਕੇ ਆਰ ਸ਼੍ਰੀਨਿਵਾਸ ਬਨਾਮ ਆਰ ਐਮ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ (1994 (6) ਐਸਸੀਸੀ 620)।

XXX XXX XXX

---

[9] ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 2004, ਐਸ.ਸੀ. 280

12. ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹਥਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤਾਂ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਪਰਦੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਭੈੜੀ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ, ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਲੁਕੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਕ ਬ੍ਰਾਂਡ ਨਾਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਜਨਤਕ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸੱਟ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਜਾਂ ਜਨਤਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ

ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਮਕਸਦ 'ਜਾਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਅਸਿੱਧੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਦਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਗਲਤ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਕਸਰ ਉਹ ਬਦਨਾਮੀ ਜਾਂ ਸਸਤੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ. ਅਜਿਹੀਆਂ ਰੁਝੇਵਿਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਦ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਿਸਾਲੀ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

XXX XXX XXX

14. ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ (ਏ) ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ; (ਅ) ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; (c) ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋ ਵਿਰੋਧੀ ਹਿੱਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ; (i) ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ: ਅਤੇ (ii) ਜਨਤਕ ਸ਼ਰਾਰਤ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ ਰਾਖਵੇਂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘੁਸਪੈਠ ਨਾ ਕਰੇ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਰੀਰਾਂ ਜਾਂ ਜਨਤਕ-ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਆਦਮੀਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਵੇਲੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਯੋਧੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਪ੍ਰੋ ਬੋਨੋ ਪਬਲੀਕੋ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

XXX XXX XXX

16. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰਾ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ। ਇਹ ਹੈਰਾਨਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਅਖੌਤੀ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਸਲ ਇਰਾਦਿਆਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੀਮਤੀ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਸਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਡਾ. ਦੁਰਯੋਧਨ ਸਾਹੂ ਬਨਾਮ ਜਿਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ। (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1999 ਐਸ.ਸੀ. 114), ਇਸ ਅਦਾਲਤ

ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੇਵਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸੇਵਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਿਘਨ ਜਾਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ ਦਿਲਚਸਪ ਪਹਿਲੂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ। ਅਧਿਕਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸਾਏ ਬਿਨਾਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਬਾਰੇ ਇਕ ਦਿਲਚਸਪ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇਕ ਪੈਕੇਟ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟੀਆ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਮਿਸਾਲੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਟਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਖਰਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਣ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਸਿੱਧੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

16. ਇਸ ਲਈ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰੂਪ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਬਲਕਿ ਜਨਤਕ ਕਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

17. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਡਾ. ਗੌਤਮ ਸ਼ਰਮਾ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ 10 ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ

[10]. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302, 201 ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ 2006 ਦਾ 10 ਸੈਸ਼ਨ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 3 ਤੀਸ ਹਜ਼ਾਰੀ ਕੋਰਟ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਪੀਆਈਐਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੰ. (2013 ਦੀ ਪੀਆਈਐਲ) 4218) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 22.11.2013 ਨੂੰ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ 2014 ਦੇ ਐਸਐਲਪੀ ਨੰਬਰ 4886 ਵਿੱਚ 28.02.2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

18. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਆਮ ਹਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਕਹੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ. ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਗੰਜੇ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਬਿਊਰੋ ਜਾਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

19. ਅਦਾਲਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਅਸ਼ੋਕ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ ਬਨਾਮ** ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। **ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ . ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ** (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੜਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਚੌਫਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਭਾਵ ਪੀਆਈਐਲ ਦੀ ਪੈਰਾ 143 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਕੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ

> 143. ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਅਸਿੱਧੇ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੱਚੀ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬੇਤੁਕੀ ਜਨਹਿੱਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਰਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਮੁਦਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

---

[11] (2004) 3 ਐਸਸੀਸੀ 349

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਹੋਲੀਕੋ ਪਿਕਚਰਜ਼ (ਪੀ) ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਚੰਦ ਮਿਸ਼ਰਾ 12 ਦੇ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਜਨਤਾ ਦਲ ਬਨਾਮ ਐਚਐਸ ਚੌਧਰੀ 13 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

> "12. ਇਹ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ, ਅਣਗਿਣਤ ਦਿਨ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ, ਅਗਿਆਨੀ, ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਅਤੇ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲੰਬੀ ਬਾਂਹ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਅਣਗੌਲੀਆਂ, ਅਣਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਅਣਸੁਣੀਆਂ ਹਨ; ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ ਕਿ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਿਵਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਜਾਇਜ਼ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਣਕਹੀ ਪੀੜਾ ਤਹਿਤ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੇਲੋੜੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ- ਸਰਕਾਰੀ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਮਾਲੀਆ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਦੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਵਸੂਲੀ ਬੰਦ ਹੈ,

ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਰਾਹਗੀਰ ਜਾਂ ਦਖਲਦੇਣ ਵਾਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਲਾਭ ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੌਕਸੀ ਵਜੋਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਲਈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਚਮਕ ਲਈ ਕੋਈ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲੋਕ ਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਮਾਸਕ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਛੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਤਾਰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕਤਾਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹਿੱਲਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸਲ ਮੁਕੱਦਮੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਉੱਠ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

---

12 (2007) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 281

13 (1992) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305

20. ਹੁਣ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਝਾਰਖੰਡ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 32 ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਫਿਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕੌਣ ਹਨ, ਆਦਿ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪੈਸੇ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਰਵੀ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਰਾਹੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਹੈ। ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਲਈ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ/ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਹਿਯੋਗੀ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਸ਼ੈੱਲ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਸਵੀਕਾਰਤ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਦੋ ਜਨਹਿੱਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਭ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ।

21. ਅਸੀਂ ਇਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਕਿ ਉੱਚ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ, ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਨਿਯਮ, 2010 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਹਤਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੱਦ 'ਤੇ ਹੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕੋਲ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਕੋਲ ਕੰਪਨੀ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਉਪਾਅ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹਨ,

ਅਦਾਲਤ ਉੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਥਿਤ ਗਲਤ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫੋਰਮ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਲਈ ਇਕ ਜਨਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਪੱਕੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਆਇਆ ਹੈ

22. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਝਾਰਖੰਡ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. ਨੰ. (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ.) 2021 ਦੀ ਧਾਰਾ 4290 ਅਤੇ ਡਬਲਯੂ.ਪੀ. (ਪੀ.ਆਈ.ਐਲ.) 2022 ਦਾ 727.

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਅਨੁਰਾਗ ਭਾਸਕਰ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।
(ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ: ਬੋਧੀ ਰਾਮਟੇਕੇ, ਐਲਸੀਆਰਏ)

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrol. No. P/956/2016